

KOROŠKA MLADINA NA PROGI

Zivo se še spominjam dneva, ko je odhajala prva koroška delovna brigada na Mladinsko progo. S kakšnim navdušenjem so odhajali naši mladinci in mladinke v Jugoslavijo, v novo Titovo Jugoslavijo. Za njo je odšla tudi naša druga brigada; šla je z istim veseljem. Kakšne občutke smo imeli, ko smo se pripeljali v našo pravo domovino — Jugoslavijo. Prvič smo zadihali svobodno. Nato so bili sprejemi in pozdravi, povsod so pozdravljali še neosvobodeno koroško mladino. Na Jesenicah, v Ljubljani... Petje, govori in spet petje...

»Hočemo Tita na Koroško!«

»Živela mladina Slovenske Koroške!«

Spet smo nadaljevali pot. V Zagrebu sta se srečali prva in druga koroška brigada. Pozdravljanje in petje. Od veselja smo se objemali. V svobodni domovini smo se srečali.

»Naj živi prva koroška trikrat udarna brigada!«

»Trikrat zdravo II. koroški brigadi! Zdravo! Zdravo! Zdravo!...«

»Tito — Stalin!«

Ni bilo časa za prazne besede. Pogledi so vse izdali. Eni so se vračali, drugi so prihajali, vsem si bral na obrazih: Mladinska proga — bratstvo — enotnost.

NA PROGI...

Vrvež. Ena brigada prihaja z dela in druga gre na delo. Vsi obrazi nasmejani, povsod doni vesela pesem. Na poti se pozdravljajo med seboj.

»Omladinska pruga!«

»Bratstvo!«

»Omladinska pruga!«

»Edinstvo!«

»Omladinska pruga!«

»Bratstvo — edinstvo, bratstvo — edinstvo...!«

Od daleč se sliši pesem »Šamac—Sarajevo, to je naša meta...« Spet, prihaja neka brigada, veselo vihra zastava v vetru.

»Minerski pozdrav za Žabaljsko—Bečejsko petkrat udarno brigado!«

»Horuk, hooruk, hooruk! Buuum!«

»Trikrat hura za drugo trikrat udarno koroško brigado!«

»Hura, huraa, huraa!«

Slabo vreme. Dež lije, da je veselje. Zunaj vse polno blata. A brigade ne mirujejo. Z istim poletom delajo zunaj na progi, kot bi sijalo sonce. Če pogledaš brigadirja, se ti nudi čudna slika. Na sebi ima premočeno obleko, od las, nosu in brade curlja voda, do kolen stoji v blatu, a on se smeje in veselo vihti kramp. Drugi dela z lopato.

»Prekleta, blatol!« se razjezi in spet zajame mokro zmes.

Vožnja s samokolnico je posebno naporna. Globoko se vdira kolo. To pa ne zadržuje brigadirja, ki jo potiska naprej.

»Druga petorka — 420!« zakliče in spet potisne svojo samokolnico.

Ker je deževno vreme, se še prej zmrači. Da bi tema ne ovirala pri delu, prinesejo svetilke. Delo se nadaljuje. Vsak ima pred očmi dnevno normo in obvezo. Zaveda se, da je od vsakega posameznika odvisno, ali bo proga do roka zgrajena ali ne.

»Koliko jih imate?« vpraša komandant, ki pride mimo petorke.

»230 preko norme,« je ponosen odgovor statističarke, ki vsa premočena vpišuje prevožene samokolnice.

»Potem ste vi drugi, 6. petorka jih ima že za 260 prekol!«

»To pa ne dopustimo! Naša petorka mora biti danes prva! V eni uri jih prehitimo! Naprej — horuk!« odgovarjajo mokre postave in spet zapoje kramp ob skalo.

Dan na dan se čuje pesem brigad, ki odhajajo z dela ali na delo. Dan za dnem doni melodija krampov in lopat. Iz dneva v dan rastejo proga, mostovi in predori. Z vsakim dnem smo bliže zaključitvi del na progi in otvoritvi nove proge Šamac—Sarajevo.

NAŠA PESEM ZADONI

Večer je, mesec sije. Brigade so se vrnile z dela. Okrog barake postaja vse bolj živahno. Mladinci prinašajo suho vejevje in ga zlagajo na visoko grmado; pripravljajo taborni ogenj. — Že se zbirajo brigade. Zadnje priprave za kulturni program, tudi oder je že pripravljen.

Napis pred barako II. koroške brigade

Ko pogledaš po dolini, povsod žarijo ognji. Ob celi progi gorijo taborni ognji — simbol bratstva na Mladinski progi. Tudi naš ogenj zagori. Veselo sikajo ognjeni zublji v temno noč in osvetljujejo okolico.

Ob ognju ni samo naša brigada. Tu je tudi brigada iz Zenice in brigada iz Osijeka. Globoko tovarštvo je zrastle med nami, postali smo si bratje. — Prične se kulturni spored. Naš pevski zbor poje koroške narodne pesmi.

»Još, još jedanput!« »Še, še enkrat!« kličejo brigadirji iz drugih brigad. Pesem moramo ponoviti. Zeniška brigada nastopi z recitacijami. Dobro so se jih naučili. Tretja brigada zapoje znova partizanske pesmi. S skupnimi napori miting prav dobro uspe.

Danes nimamo mitinga, čas hočemo drugače izrabiti. Stojim ob predalu s knjigami. Eden za drugim prihajajo brigadirji, vsak si izbere lepo knjigo.

»Kaj pa bi ti rad čital?«

»Daj mi kaj iz partizanov.«

»Tukaj imaš knjigo »Tovariši, ki ti bo sigurno ugajala. In ti Micka?«

»Meni pa daj »Dva kapitana«, II. del. Prvega sem že prečitala. Tukaj ga vračam.«

»Dobro, v redu. Foltej, ti si pa bolj za politične stvari, kaj bi rad danes?«

Drug za drugim odhajajo s knjigo v roki in si pripovedujejo, kaj vse so že prečitali, odkar so na progi.

Vsi pa nimajo časa, da bi danes čitali knjige. Napovedane so pevske vaje ter vaje za igre. Vsi pridno vadijo in se pripravljajo za nastop. Pevski zbor bo šel

Namestnik komandanta gre do nadzornika in se zanima za današnjo dnevno normo.

»Precej visoka je, zato bo borba med četami še bolj zanimiva,« pravi Pavlej komandantu.

»Koliko pa znaša?«

»Na posameznika pride 52 samokolnic. Teren je tudi precej težaven. Večnoma skala. Voziti moramo na razdaljo 150 metrov.«

»Zdaj pa kar začnimo, ne izgublajmo po nepotrebnem časa!«

Komandirji gredo do svojih čet in jim povedo, kakšna je norma za danes in kakšno je delo.

»To bo vesel boj!« pravi Janko iz prve čete, ki bi vsak dan rad tekmoval.

»Do malice moramo doseči normo,« pravi komandir II. čete.

»Saj jo bomo lahko dosegli,« odgovarja Šimen, najboljši brigadir.

Že zapoje kramp...

Prva samokolnica je natovorjena. Polje jo brigadir iz — I. čete.

»Kaj, mi naj zaostajamo? Ne!«

Šimen se je oglašil. Še močneje zavil ti kramp, da se iskre krešejo. Druga četa ima tudi napolnjeno samokolnico, ne, dve sta že.

»Meni daj koliko, jo bom jaz peljal,« pravi Janko, desetar iz druge čete, in se spusti v tek. Prehiteti hoče Joškota iz prve. Ni tako lahko, oba sta močna, oba hitra. Hkrati prideta na cilj, borba neodločena.

Tako gre naprej. Čas hiti, kmalu bo malica. Statističarke komaj dohajajo s pisanjem, tako hitro se polnijo kolice. Pol ure pred malico.

»Normal!«

Kdo je bil to? Vse gleda na statističarke. Marica, ki piše za prvo četo, zmagovito vihti list v roki.

»Ali jih nismo dohiteli? Je li to moč?«

Šimen maje z glavo in vprašujoče pogleduje Eriko, statističarko druge čete. »Ne delaj si skrbi. Mi jih imamo že 24 preko norme,« mu odgovori Erika.

Malica. Vse se stiska okrog ognja. Precej hladno je že. Živahno se pogovarjajo o današnjem tekmovanju.

»Mi jim pa ne pustimo, da bi dosegli boljše uspehe. Borbo bomo nadaljevali. Bomo šele videli, čigava bo zastava.«

Foltej je, ki tako borbeno govori. Eden najboljših delavcev v prvi četi. Že večkrat je pokazal, da se razume na delo, vaje je krampa in lopate.

Vsi so pridno delali, dobro jim tekne malica. Po kratkem odmoru se prične spet trda borba za zastavo. Nobena četa noče popustiti. Vsak posameznik vloži vse sile, dela z vsemi močmi. Zastava bo naša!

Počasi pada mrak na zemljo. Postaja hladnejše. Vidiš samo še bližnjo okolico, vse drugo izgine v megli. — Luči. Vsaka brigada si prižge luči, velike svetilke na karbid. Iz daljave, onstran reke Bosne, se sliši žvižg lokomotive. Ozkotirna železnica. Ljubosumno piska v noč, vidi, da ji z novo progo nastaja nevaren nasprotnik, širokotirna železnica — novi čas.

Borba med četami še ni končana. S pomočjo luči se nadaljuje delo. Bliža se šesta ura — odhod z dela.

»Pripravite se za odhod,« pravi Pavlej, ki gre od skupine do skupine, »ura bo šest.«

Zadnje kolice gredo svojo pot. Potem krene brigada proti taborišču. »Hej brigade, hitite...« Pesem naše brigade odmeva v noč. Spet je en dan težkega dela za nami.

MLADINA SLOV. KOROŠKE PROTESTIRA

Pokrajinski odbor Zveze mladine za Slovensko Koroško je poslal britanski civilni upravi v Grazu preko zastopnika za Koroško v Celoveu protestno pismo, v katerem pravi:

»Tovariš Karel Perč, član Pokrajinskega odbora Zveze mladine za Slovensko Koroško in sekretar I. koroške mladinske brigade, ki je bil dne 15. oktobra 1947 v Beljaku krivično obsojen na šest mesecev zapore, je v zaporu na prisilnem delu izgubil oko in tako postal invalid za vse življenje. Brez dvoma je vzrok, da je bil Karel Perč tako težko telesno poškodovan, ravno dejstvo, da je

bil obsojen na zapor in da je moral tam opravljati še težko prisilno delo.

V imenu vse slovenske mladine na Koroškem Pokrajinski odbor Zveze mladine za Slovensko Koroško ob tej priliki še enkrat najostreje protestira proti krivičnim obsodbam naših mladincev — antifasistov ter zahteva takojšnjo izpustitev težko poškodovanega tovariša Perča Karla, ki se trenutno nahaja v bolnišnici v Celoveu, kakor tudi izpustitev ostalih slovenskih antifasistov.

Smrt fašizmu — svobodo narodul

Lipej Kolenik I. r., predsednik.

Anica Šporn — Vida I. r., sekretarka.

KOROŠKA MLADINA NA PROGI

(Nadaljevanje s 1. strani)

»Pavle, katera četa pa je danes bolj-ša?« vpraša komandant.
»Skoraj obe sta dosegli enake uspehe. Za osem jih ima druga več.«
»Torej je zastavica last druge čete!«
»Pa samo za danes, jutri je tudi še en dan.« odgovori Janko.
Rož — Podjuna!

Janko in Šimej sta si napovedala tekmo-ovanje. Oba resna nasprotnika. Ze sta se zagnala, koliko za koliko peljeta proti reki, tam jih iztovarjata.

»57,« zavpije Šimen.

»61,« odgovarja Janko.

Delo gre naprej. Do malice jih imata oba že preko 100. Vse se jima čudi in ju skuša posnemati. Zvečer se vračata z brigado domov. Ponosna sta na svoje uspehe.

»Koliko pa si jih ti zapeljal?« vpraša-šamo Jankota.

»229 za danes.«

»In ti, Šimen?«

»229,« je ponosen odgovor.

Oba sta zmagala. Skoraj za 400 odstotkov sta prekoračila dnevno normo za poedinca.

SODELOVANJE Z DRUGIMI BRIGADAMI

»Danes pride komandant iz Holandske brigade. Pripovedoval bo o borbi mladine na Holandskem,« pravi komandant po večerji.

Hitro pripravimo za predavanje. Pevci pripravijo nekaj pesmi, ki jih hočejo zapeti. — Že prihaja. Visok, resen človek, oči se mu svetijo. Vidi se mu, da je resen in ponosen mladenič.

BREZ ŠOLSKIH KNJIG

Dve leti in več že čakamo na Koroškem, da bi dobili za naše otroke slovenske šolske knjige. Kar je bilo prej slovenskih knjig na razpolago, so jih nacisti uničili. Zdaj se pa vedno bolj opaža potreba po slovenski knjigi, ki bi otrokom nudila podporo pri učenju.

Na ponovne prošnje in zahteve se od-govorne oblasti vedno izgovarjajo, da po-trebnega papirja ni na razpolago. Na-sprotno pa moramo ugotoviti, da je Av-strija eden največjih producentov papir-ja v Evropi. V inozemstvu se lahko kupi vsaka količina avstrijskega papirja. Ku-pi se lahko tudi v Avstriji — na črni borzi. Nadalje moramo ugotoviti, da za razne revolverse in protiljudske liste ni pomanjkanja papirja. Ko greš mimo knjigar-ja, posebno zdaj o božičnem času, vidiš vse polno knjig — malovredna, gnala literatura.

Samo za šolske knjige nimajo papirja. Isto občutijo tudi avstrijski učenci in di-jaki. V šolah se učijo iz starih zloglasnih knjig, ki so ostale še iz nacistične dobe. Odstavke z izrazito nacistično vsebino so prelepili s papirjem, včasih pa so tudi pozabili ali pregledali. Številni primeri kažejo, da odgovorni krogi nimajo dosti volje do poprave tega zla. Tako je naša delegacija Svetovne federacije demokra-tične mladine na svojem potovanju skozi Avstrijo še vedno v neki ženski šoli v Grazu v čitanki pod naslovom »Nordij-ski duh v antiki« mesto s sklepno besedo vojne-ega zločinca Rosenberga. In to dve in pol leta po zloni fašizmu v »entna-cificirani« Avstriji! Ko je napreden mla-dinec proti temu protestiral, so se samo izgovarjali. Šele ko je knjiga prišla v roke delegacije Svetovne federacije de-mokratske mladine, ki jo je poslala mi-nistru za šolstvo, so prelepili taka mesta.

Po vsem tem se ne čudimo več, da se mladina vzgaja še v starem nacističnem duhu. Kakršne knjige — takšen pouk!

Nas bi samo zanimalo, kdaj bo toliko papirja na razpolago, da se bodo tiskale slovenske šolske knjige, ki so vsekakor bolj potrebne kakor številni plehki ro-mani in pornografske brošure, vsaj za nas koroške Slovence.

»Trikrat zdravo za komandanta Ho-landske brigade!«

»Zdravo! Zdravo! Zdravo!«

S preudarjenimi besedami pripovedu-je, kako se bori holandska napredna mladina za pravice zatiranih narodov. V prvi vrsti se bori za ukinitvev kolonial-ne vojne v Indoneziji. Pripoveduje, da so imeli tesne zveze z mladinsko orga-nizacijo Nizozemske Indije.

Po predavanju zapoje pevski zbor ne-kaj naših pesmi. Skupno zapojemo pe-sem Mladinske proge, ki jo zna tudi Ho-landska brigada.

Drugi dan je šel naš komandant v Ho-landsko brigado, kjer je pripovedoval o borbi slovenske mladine in slovenskega naroda na Koroškem za osvoboditev in priključitev k FLR Jugoslaviji.

Miting pri Westfalski skupini. Med drugimi je povabljen tudi naša briga-da. Prišel je tudi član Glavnega štaba. Na mitingu so proglasili skupino za udarno.

»Živela tretja Westfalska udarna sku-pina!«

Veseli in ponosni so mladinci in mla-dinke iz Westfalije. Z napornim delom si je skupina zaslužila naslov »udarna«, kar prvim dvem skupinam ni uspelo.

Nekaj govorov in nato prosta zabava. V veseljem plesu se zavrti mladina iz Westfalije, iz Srbije, iz Hrvatske in iz Koroške.

Skupno delo — skupni uspehi — sku-pno razvedrilo!

JEMLEMO SLOVO OD TABORIŠČA

Prišel je čas, ko je proga izgotovlje-na. Danes se bomo poslovili od barake in mesta, kjer smo delali. Jutri se pelje-mo v Sarajevo na otvoritev proge in mi-mohod. Vsi se veselimo, videli bomo na-šega ljubljene-ega maršala Tita.

»Barako moramo zapustiti v popolnem redu,« je povelje komandanta.

Oddajamo stvari, ki smo jih prejeli od sekcijske intendanture. Predajamo oro-dje, s katerim smo pomagali graditi Mla-dinsko progo. Joža, naš intendant, teka okrog in šteje svoje stvari, pripravljene za oddajo. Kamiona še ni, on postaja že nervozen. Tudi Pavle hodi od kupa do kupa in pregleduje orodje.

»Nekaj prostovoljcev, ki mi bodo po-magali zanesti orodje v deonico!«

Že se jih javi cela vrsta. Orodje nato-vorijo na kolice in ga odpeljejo. S tem je delo na progi končano.

»Intendant! Joža! Kamion je tukaj! Hitro, da oddamo še zadnje stvari.«

Kmalu je natovorjeno vse, kar spada v sekcijo. Intendant in še trije tovariši se odpeljejo, da bodo oddali v mestu.

Medtem pa skrbijo ostali člani štaba, da se spravi baraka, kuhinja in drugi prostori v popoln red. Zvečer smo go-tovi z delom. Zdaj imamo še nekaj časa za petje.

~~~~~

PLENUM LJUDSKE MLADINE JUGOSLAVIJE

V začetku tega meseca je bilo zaseda-nje VIII. plenuma Centralnega sveta Ljudske mladine Jugoslavije, na kate-rem je Rato Dugonjić v svojem govoru dejal:

»Preden preidemo na samo delo ple-numa, bi v imenu sekretariata Central-nega sveta povedal nekaj o pomenu in važnosti vloge današnjega plenuma v nadaljnjem razvoju našega mladinskega gibanja in o njegovih nalogah na naj-bližjo bodočnost.

Današnji plenum prihaja po enem le-tu aktivnosti Ljudske mladine, ki je da-la obeležje in končno formirala Ljudsko mladino kot politično silo, na katero se danes lahko z vso gotovostjo nasloni Ljudska fronta, naša vlada in naše vod-stvo sploh pri izvršitvi vsake naloge.

Letos je Ljudska mladina izvršila ce-lo vrsto velikih del, s katerimi je poka-zala toliko sile, toliko moči, toliko moral-no politične enotnosti, toliko organizacijske sposobnosti, da je izvršila naloge, ki jih do sedaj v naši državi ni bilo, nalo-ga, ki se lahko izvrše svobodno samo s

V SARAJEVU...

Dan otvoritve proge. Zgodaj jutraj je še. Na mestu mitinga se že zbirajo bri-gade. Neštete luči osvetljujejo prostor; tribuna leži še v poltemi. Na levem hri-bu se svetijo iz mraka velikanske črke: TITO. Nad tribuno peterokraka zvezda iz samih žarnic. — Počasi se dani, že vidiš posamezne postave in obraze. Ne-pregledna množica, 30.000 brigadirjev. Bliza se deveta ura, ko bo pripeljal prvi vlak iz Šamca v Sarajevo. Na hribu pripravljajo topove.

»Poglej zastave!«

Res. Od obeh strani prikora-kajo z za-stavami. Nad 800 jih je. Najprej jugoslo-vanska in sovjetska, nato republiške. Na koncu zastave vseh držav, katerih mla-dina je delala na progi.

Nestrpnost in napetost naraščata. Sa-mo še nekaj minut do 9. ure. Na tribuni se že zbirajo novinarji, fotografirajo na vse strani. Od časa do časa pogleduje vse v smer, od koder bo privozil vlak.

Izza ovinka žvižg lokomotive. Topovi streljajo. Že se prikaže vlak, okrašen z zastavami in venci, na vsakem vagonu grbi in gesla. Brigadirji se ne morejo več vzdržati, od veselja skačejo in se objemajo.

»Prvi vlak!«

»Hura! Hura! Hura!«

Ob istem času stopi Tito na tribuno. Nepopisno veselje med množico.

»Tito! Tito! Tito!«

»Tito — Stalin!«

Dolgo ne pride do besede, takšno raz-položenje vlada med brigadirji. Tudi med govorom ga prekinjajo.

»Omladinska pruga! Bratstvo — edin-stvo!«

»Koroška je Titova — Tito je naš!«

Popoldne. Prišel se je mimohod. Po cestah vse polno ljudi. Mimo korakajo brigade, korakajo proti tribuni, kjer stoji Tito. Med njimi tudi naša brigada, spre-daj nosita dva tovariša napis:

»II. koroška trikrat udarna mladinska delovna brigada.«

Sliši se že godba, ki igra koračnice. Bližamo se tribuni. Znak z zastavo, ki pomeni:

»Pozdrav na levo!«

Tam je Tito, obdan od svojih sprem-ljevalcev in ogromne množice ljudi.

»Tito na Koroško! Tito na Koroško!«

»Čigava je Koroška?«

»Titova!«

»Čigavi smo mi?«

»Titovi!«

»Čigav je Tito?«

»Naše!«

Korakamo naprej. Ob cestah polno ljudi. Navdušeno nas pozdravljajo. Plo-skanju in pozdravljanju ni konca.

»Živela II. koroška 3 put udarna bri-gada! Živela! Živela!«

»Koroška je Titova — Tito je naš!«

»Živeli koroški Slovenci!«

Po cestah Sarajeva korakajo brigade,

ena za drugo, nepregledna vrsta. Čuje se petje.

»... gotova je pruga Šamac—Saraje-vo!«

Peljali smo se na novi progi

Drugi dan smo se odpeljali iz Sara-jeva.

Z nami se vozi še cela vrsta brigad, vlak ima preko 70 vagonov. S kakšnimi občutki se vozijo brigadirji po progi, ki so jo sami gradili. Peljemo se od Zenice naprej. Vidimo nam znane kraje.

»Vidiš, tam je bila naša prva brigada.«

»Tukaj je bila Westfalska skupina.«

Vlak hiti naprej. Že se peljemo čez most.

»Poglej našo barako! Mogoče se še kdaj vidimo. Zdravo!«

»Lepi časi so bili!«

Kaj pa se tam sveti iz teme? Ali ni to napis? Seveda! Z velikimi črkami piše:

»Tukaj je delala II. koroška trikrat udarna brigada.«

Še malo naprej spet napis v hribu:

»Borba na progi — borba za Koroško!«

Vozimo se naprej. Ob celi progi se svetijo napisi, ki kažejo borbo in delo brigad na Mladinski progi. Večni spo-meniki.

»Zdaj pride predor!«

Res, čez nekaj minut se peljemo v po-polni temi.

»Vranduk! Vranduk!«

Brigade se vračajo na svoje domove. Tudi naša brigada nadaljuje pot proti Ljubljani, proti Koroški.

Delo je končano — mladina je zma-gala! Rado

MLADINA BOLGARIJE

Bolgarija je agrarna država. Že od nekdaj so jo tuji izkoriščali. Vedno je bilo pomanjkanje na kovinah in Bolga-rija je morala svoje zemeljske pridelke za nizke cene prodajati in kovinaste iz-delke za drag denar v inozemstvu ku-povati. Seveda so v inozemstvu še danes ljudje, ki bi radi videli, da bi ostala Bol-garija agrarna država brez industrije. Ampak časi so se spremenili, sosedni bratski narodi pomagajo državi, da lah-ko uspešno nastopa pot industrializacije. To zahteva seveda ogromne žrtve in he-rojske napore. V prvi vrsti je mladina, ki izgrajuje državo in ji pomaga pri ob-novi.

Preko 100.000 bolgarskih mladincev in mladink se je prostovoljno odločilo, da bodo obnavljali najpotrebnejša industrijska podjetja. Zdaj delajo na prvem in-dustrijskem mestu Dimitrovgradu. Sredi doline Marice gradijo mogočno vodno elektrarno, ki bo dajala toka bodočim tovarnam za umetna gnojila in stoterim drugim podjetjem. To bo prvo mladinsko mesto v Ljudski republiki Bolgariji.

Mladinske brigade delajo v Rosici, kjer gradijo največje zaježeno jezero Bolga-rije, ki bo služilo za namakanje njiv v dolini Donave in za pogon mogočnih vodnih elektrarn. Cela pokrajina Plevne bo oskrbljena z električno energijo. He-rojska bolgarska mladina gradi cesto čez balkansko gorovje, ki bo predstavljala najkrajšo zvezo med mesti Ruse in Tir-novo.

To je samo del tega, kar bo s požrtvo-valnim delom napravila bolgarska mla-dina. Ampak ne gre samo za gospodar-ski pomen tega dela, marveč je največ-jega pomena, kako dela mladina Bolga-rije. Železniška proga Pernik—Wo'u-sak, ki se gradi, leži v gorah. Mladinske brigade nimajo opravka z zemljo, ampak se morajo boriti s skalovjem. Za orodje imajo samo kramp in lopato. Delajo v treh izmenah dan in noč. Mladinci in mla-dinke so oblečeni v modre uniforme iz lahke tkanine. Ampak s kakšnim pono-som nosijo te delavske obleke, uniforme junaških delavskih armad! Ljudje s spo-štovanjem gledajo na mladince in mla-dinke, ki nosijo te skromne uniforme. Kajti oni so sedanost in bodočnost Bol-garije!

tisto junaško borbo, ki so jo naši narodi in naša mladina vodili v narodno osvo-bodilni vojni.

Velikanska zavest in delovni polet na-še mladine, ki sta se izrazila ne samo v prostovoljnih delovnih akcijah, temveč tudi v naših šolah, v naših tovarnah, po naših vaseh, sta pokazala, da danes ni naloge, ki se postavlja pred Ljudsko mladino, ki jo postavlja naša ljudska vlada, da hkrati ni obstojalo 100-odstot-no jamstvo, da bo izvršena.

Tak duh v Ljudski mladini dokazuje danes ob koncu leta, da se je Ljudska mladina tako usposobila, da lahko smelo prevzame naloge, pa čeprav bi te naloge bile velike.

Ta plenum mora proučiti naše dose-danje delo, posplošiti vse tiste bogate iz-kušnje tako politične kakor organizacijske, ki smo jih pridobili v tem letu, hkrati pa poudariti vse pomanjkljivosti in napake, ki smo jih delali, ki pa so kljub vsemu bile, pa čeprav ne odločil-ne. Hkrati pa mora plenum pripraviti in določiti smer dela, določiti glavni udarec Ljudske mladine v letu 1948.

BOŽIČNICA

So božičnice doma in so po tujih dvorah. Doma so lepe.

Ze v šoli se je začelo: »Kaj bi rada ti in ti in ti?«

Plahi so bili odgovori; moj najbolj plah: »Čevlje.«

Komaj da je prišla beseda iz ust, zdelo se mi je, da je vse okrog mene ko en sam velikanski čevlj. — In prišel je tisti dan: božičnica.

Jo, kakšna dvorana! Luči zgoraj, luči ob straneh, še s tal so se dvigale, da: bolj motne in siromašne v bledih odsevih. Spredaj v dvorani vzhajen prostor kakor v šoli. Namesto črne šolske tabele žamet in medeni okovi. Na desni velikansko, do stropa segajoče božično drevo lučka pri lučki, pa cukrčki, laski, angelčki in snežek, kot bi bil zares padel izpod oblakov.

Zavrtelo se mi je v glavi. Tak sijaj, taka krasota in tako velikansko veselje! Da si sem bila sicer majhna, sem bila tedaj še manjša, kot drobtinica, kot prašek na tleh. »Le kako, kako bom prišla tja gor,« mi je bilo po glavi in zaželela sem si, da bi se odprla tla in bi izginila v črni luknji. Tedaj — neko ime — znano se mi je zzzdelo.

»Tak pojdi! Ali bodo čakali?«

Dregnil me je komolec, pot mi je obliščelo, noge, ko da jih nimam.

»Brž!«

Poskusila sem prestopiti za korak s tiste točke, kjer smo stali ko prikovanani že dobro uro. Omahovaje sem se pozibavala, se spotaknila ob preprogo, božično drevo se je nagibalo, ali se ne bo zdaj zdaj tudi strop sesul name? In že: sami obrazi v polkrogu.

Lepo rejene, prijazne, smehljajoče se gospe v črnih, svilenih oblekah. Vse oči se ozirajo vame.

»Prikloni se!« mi zašepče nekdo.

»Roko poljubi!«

Le kako! Ne tega ne onega ne storim, komaj da roko iztegnem.

V rokah začutim čevlje, stisnem jih k sebi, odplavam, priplavam do vrat — smuk! — že mi zabrije burja v obraz. Tako dobro mi je delal!

Doma primerjam, obuvam. »O Bog pomagaj!« Solznih oči sem jih postavila v kot.

In potem vsako jutro: »Imaš nove čevlje?«

Molčala sem. Nisem povedala, da sem se že uro, preden je bilo treba vstati, bala tistih čevljev.

»Imaš nove čevlje?«

Zunaj sem si jih na skrivaj sezula, stlačila pod stopnice, obula stare, zakrpane, raztrgane. Saj to niso bili čevlji: na dolgo, na široko mi je plavala noga

v njih in se zadevala ob trdo usnje, ko da bi me v čolnu vihar butal sem in tja. Se jih vidim, tiste čevlje, Bog z njimi!

In bolj ko prej vem: So božičnice doma in so po tujih dvorah.

Po tujih dvorah je hudo.

Snežinka

Snežinka se je naveličala neba in oblakov in teme pa je dejala:

»Nocoj je sveti večer. Grem na zemljo k ljudem pogledat, kaj delajo.«

In se je predala vetru, da jo ponese v mesto. Zibala se je tja, zibala sem in priplavala nad mestni trg.

»Zdaj si pa sama pomagaj,« se je poslovil veter in odžvižgal.

Mestni trg je žarel v svetlobi nešteti luči. Po trgu so se drenjali ljudje. Pod pazduho so nosili omote, z zlatimi vrvi-

camí zavezane in s smrečjem okrašene. Vsi so hiteli svojo pot. Vsem se je mudilo.

Ob hišah so slonele smrečice, velike in majhne. Ob smrečicah pa prodajalci drevesc. Zeblo jih je. Radi bi prodali še zadnje smrečice in odšli domov. Zakaj tudi pri njih doma je toplo in lepo nocoj.

Snežinka je priplavala in sedla na majceno smrečico. Sedla je smrečici na vrh in se ozirala okrog.

Gledala je in se čudila. Polno je šlo mimo ljudi, ali ne eden ni bil drugemu podoben. Nekaterim je samo košček obraza gledal iz debelega kožuha, drugim je silil mraz skozi raztrgan jopič, enim so oči žarele od veselja, drugim jokalo od žalosti.

Čudila se je snežinka in se trudila, da bi vse to doumela.

Pa ji misli zmede temna senca. Snežinka se ozre in vidi: ob smrečici stoji ženska. Trese se od mraza in v dolgo ruto skriva obraz. Oči ima široko odprte in strah in žalost sije iz njih. Bliža se smrečici in že stoji ob njej. Pogleda plaho navzdol in navzgor po trgu. Roka ji seže po smrečici, a se zopet skrije pod ruto. Pa se spet prikaže bela roka. Zgrabi smrečico in še preden se snežinka zave kako in kaj, že teče žena s smrečico pod ruto preko trga.

»Držite jo!« zavpije nekdo.

»Da se upa! Pa še nocoj!« se jezi drug, debel glas.

Ali žena je bežala in ušla. Zavila je v stransko ulico, pa še v drugo, še ožjo in dalje in dalje preko mostu, ob nabrežju do lesene kočice.

Tu je odprla duri in vstopila. Prižgala je konček sveče in stopila k mali postelji, na kateri je ležal fantek.

»Stanko, glej!«

In Stanko je široko odprl oči. Suhe ročice so mu segle po smrečici in blažen smehljaj se mu je izlil preko obraza. Nekam daleč so mu zasanjale oči in usta so mu zašepetala: »Mati, joj, mati. Koliko luči! Koliko igrači! Vsa hiša jih je polna. Vedno nove prihajajo. Vrtijo se, skačejo, glej, okrog in okrog. Dvigajo se, glej! Tudi jaz se dvigam. Mati, joj, mati!«

In mu je beseda zamrla in mu je oko ugasnilo. Ali blažen nasmeh mu je ostal razliti čez obraz.

Prestrašena mati se je sklonila in ga prijala za roke: »Stanko! Stanko!«

KAREL ŠIROK

Karel Širok, rojen 26. oktobra 1889, je bil pesnik in borec za pravice zatiranega naroda.

Vse, kar je napisal, je nežno, mehko, polno ljubezni in dobrote, kakor so mehka in nežna njegova rojstna Brda, ko se spomladi odenejo z mandljevimi in breškovimi cvetjem ter se po briških bradah trta solzi, ali ko se jeseni odenejo v škrlat trtnega listja, preden ga burja zvrtni in s trsja. Kot borec pa je sličil grčastim briškim borcem, ki iz roda v rod niso in niso odnehali terjati svojih pravic, dokler se niso na obzorju pokazali znaki bližajoče se svobode.

Oboje — pesem in borbenost — sta se v Širokovem življenju prepletali druga v drugo vse do strašnega konca. Obe — je bil Karel predan do skrajnih meja z vso svojo dušo. To prepletanje se jasno izraža v njegovi zbirki pesmi »Jutro« in se zasluti tudi v zbirki »Kapelica«.

Ta povezanost je tako zajela Širokovo notranje življenje, da se je le redkokdaj nasmešnil in napisal kaj vedrega in vselega. »Trije bratje in trije razbojnik« je taka zgodba, ki pa je ni videl natisnjene, kakor da bi se bala stopiti na resno pot njegovega življenja. Katerikrat se je Širok sam odmaknil s poti dnevnih dogajanj, polnih krivic, preganjanj in trpljenja; takrat se je zatekel k naravi in živalim, opazoval njih nagnjenja in bistva ter jih vzljubil z vsem svojim bitjem, takrat sta nastali zbirki »Poljza hišica« in »Slepi slavčiki«, ki je zbirka globoko občutenih črtic, napisana s tako ljubeznijo in nežnostjo, da jo lahko smatramo za pesnitev, čeravno je napisana v prozi.

V mnogih Širokovih pesmih nam stopajo pred oči sončna in valovita Brda, ki jih pesnik ni mogel pozabiti do kon-

Ali so bile Stankove roke mrzle in mirne, prečudno mirne.

Sklonila se je žalostna mati nad sinčkom, mu sklenila mrzli ročici in ga poljubila na laske. Z oči ji je kanila vroča solza na otrokovo lice.

Tedaj je tudi snežinka zajokala in padla z vršička. Padla je na materino solzo in se z njo stopila v eno.

Ne dolgo, in obe sta se spremenili v leden biser.

Zakaj v lesenih kočah je mrzlo na božični večer.

Karel Širok: Pesem beguncev

Pred Herodežem v egiptovsko deželo sta bežala Jožef in Marija, da bi sina svojega rešila, malo dete Jezusa.

Ko Herodeža ni bilo več, vsa družina se je povrnila: Jezus, Jožef in Marija in osliček tudi.

Vsem beguncem tam od Soče bistre, Krasa belega in borne Istre, ki so se raztepli po vsem svetu, v srečo ena sama želja tli: da unese se Herodež hudi, da v svobodno domovino mogli bi se povrtniti, kot ste se vrnili vi: Jezus, Jožef in Marija in osliček tudi.

ca svojih dni. Brda pa niso bila zanj le biser lepote in toplote, ampak tudi pokrajina, kjer so se zgrnile krivice na kup in si sledile v nepretrgani verigi iz roda v rod. Trpljenje kolonov, izzivanje sovražnega šovinizma, krutost fašizma, vse to je neprimerno metalo svoj madež na to lepoto in svoj hlad na to toploto. Edini svetli žarek na tej najskrajnejši zapadni slovenski meji je bila neizprosna narodnostna odpornost briškega ljudstva. To dejstvo je bilo Širokov ponos in kažipot.

Ze v zgodnji mladosti je v njem dozorel sklep, da se bo z vsemi močmi priključil tej borbi in jo nadaljeval do zmage. V tej borbi ni poznal stranpoti — poznal je le pot, ki pelje naravnost k cilju. Zaradi tega so ga tudi oblastniki sovražili in ga preganjali, kjer koli so mogli. A njegove borbenosti niso mogli zavreti. Boril se je za pravice svojega ljudstva kot učitelj v Trstu, dokler ga fašizem ni pregnal čez mejo, delal je za isti cilj v Ljubljani in kot konzularni uradnik v Trstu in Celovcu. Kot pesnik in pisatelj v raznih revijah, kot igralec v Trstu, režiser v Škedenju, violonist in basist v tržaškem orkestru, kot vodja mladinskega zbora in harmonikarjev v Celovcu — povsod je imel le en sam cilj: pomagati ubogemu, zatiranemu ljudstvu do samozvesti ki ustvarja kasnejše borec.

A niso le prijatelji poznali moč takega borca in njegov vpliv na množice zasojenega ljudstva, poznali so vse to tudi njegovi sovražniki, ki so pazno sledili vsakemu koraku. Koj po priključitvi Avstrije k Hitlerjevemu Reichu so Široka zaprli v zloglasne celovške zapore, kjer je prebil pol leta.

Izbruhnila je vojna. Širok je bil med prvimi, ki so ga fašisti skrbno iskali. Iz-

Kdaj in kjé se bo pričelo novo leto 1948

Dnevni čas se ravna po soncu. Sonce pomeni posebljenje dvanajste opoldanske ure. Mislimo si obroč, ki svobodno plava okoli ekvatorja, torej okoli Zemlje, po priliki tako, kakor obroč okoli Saturna. Ta obroč je razdeljen na 24 enakih odsekov, na vsakem odseku so znamenovane številke od 1 do 24. Kjer je na obroču številka 12, tam stoji Sonce. V 24 urah se obroč zavrti enkrat okoli Zemlje, in sicer od vzhoda proti zahodu. Vsako mesto ima vsak dan dnevni čas onega odseka obroča, ki stoji navpično nad njim.

Ako stoji Sonce pri nas opoldne, tedaj je torej mesto, ki leži eno četrtino obsega Zemlje proti zahodu, tudi eno četrtino dneva — 6 ur s časom za nami. Tam je torej šesta ura jutraj. V tej razdalji leži od nas na primer New York. Kadar se na primer prenaša po radiu k nam kak box-match, tedaj sami na sebi čutimo to razliko v času. Preko Oceana je tedaj 20 ura. Ako bi hoteli slišati poročilo o tej borbi, tedaj bi izgubili noč, ker bi bila pri nas že 2 jutraj. Obratno mesto, ki leži od nas proti vzhodu, ima kasnejši dnevni čas kakor mi. Tam je bilo Sonce že prej.

Zato je jasno, da je ona sekunda, ko si radostno želimo drug drugemu »Srečno in veselo novo leto«, že bila pred tem nekje drugje, da je prešla neki čas, kakor bi dospela po železnici.

Znamenita londonska ura »Big Ben« bo 31. decembra odbila polnočno 12. uro. Pričelo se bo leto 1948! Toda kje? Na vsej Zemlji? Ne, ker uro poprej bo že ista ura odbila v Nemčiji. Pred dvema urama se bo začelo leto 1948 v Moskvi, pred petimi v Omsku (Sibirija), pred 5 in pol ure v Indiji, pred 8 urami v Šanghaju na vzhodni obali Kitajske, pred 9 urami na Japonskem, pred 10 v vzhodni Avstraliji, pred 11 na Novih Hebridih in pred 12 na Fidži otokih v Tihem oceanu.

Novo leto bo drvelo k nam po naši stopnji širine s hitrostjo na tisoče kilometrov preko vodenih pustinj Tihega oceana in gorovja Azije. Hitrost njegovega drvenja bo ista, kakor je hitrost Zemlje.

R. Bratok

(Josip Ribičič)

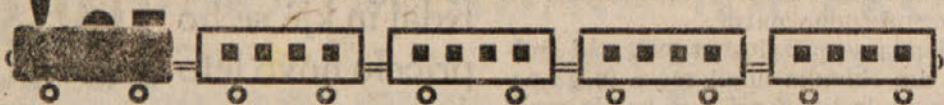
sledili so ga maja meseca 1941 v Ljubljani, ga odpeljali v Trst in izročili Nemcem, ki so ga prav tako iskali. Spet je romal v celovške zapore. Tam so ga stražili tako, da ni smel prejemati ne zavojev ne pošte in tudi sam ni smel nikamor ničesar sporočiti. Kaj so tam počeli z njim, s kakšnimi sredstvi so ga zasliševali, tega najbrž ne bomo nikoli zvedeli. Od tam so ga prepeljali v begunjsko kaznilnico. Tu so ga zaprli v smrtno celico. V to celico so kakor v zasmeh pripeljali na smrt obsojene tovariše, da prežive pri njem zadnjo noč svojega življenja. Briči so vedeli, kako mora ta zloba delovati na občutljivo pesnikovo srce, vedeli so, da se bo borec njegovega kova trgala duša od sočutja in žalosti ob pogledu na mlade žrtve.

Nazadnje so še njega odpeljali v Drago pri Begunjah in ga tam ubili. Do danes še ni dognano, kako so ga ubili — a ustna sporočila govore, da so ga privezali na kol in metali vanj bajonete, dokler ni izdihnil. Umrl je 5. januarja leta 1942. Pokopali so ga na neznanim mestu in na skrivaj na begunjskem pokopališču.

Tam je našlo svoj mir nemirno pesnikovo srce, tam se je umiril borbeni duh tega briškega rojaka. Leži med stotinami in stotinami žrtev grozotne zveri, ki je grozila pomendrat ves svet, leži med velikimi sinovi slovenske zemlje in med boreci za svobodo delovnega ljudstva. Leži med neznanimi junaki, ki so nam s svojo žrtvijo kazali pot v novo življenje — življenje svobode in enakopravnosti.

Nad njihovim poslednjim domom sije sonce, ki ne bo nikoli več zašlo, v njih tih dom pa odmevajo koraki množic, ki prihajajo, da jim v spominu izkažejo svojo globoko hvaležnost in ljubezen

PIONIRSKA ŽELEZNICA

Med Topčiderom, skrajnim zapadnim predelom mesta Beograda, se dviga velik hrib, porasel z lepimi gozdovi — Košutnjak. Tja so radi zahajali Beograjčani ob prostih urah. Okupacija pa je temu napravila konec. Na Košutnjaku so namreč Nemci namestili svoj štab in dostop so imeli le okupator in njegovi hlapci. Ko pa je bil Beograd osvobojen, je Košutnjak zopet oživel.

Leto dni po osvoboditvi je bilo na Košutnjaku živo, kot še nikoli poprej. Vse se je gibalo — gradilo in spreminjalo. Stotine mladincev in pionirjev so gradile majhne hišice, urejale poti. Na Košutnjaku je zrasla Pionirska republika.

Pionirska republika je pravo malo mesto, v katerem žive in delajo pionirji in prav samo pionirji. Razen nekaj vzgojiteljev in mladincev v vsej pionirski republiki ne najdete odraslega človeka.

V Pionirski republiki imajo pionirji vse, kar jim srce poželi. Imajo tiskarno, v kateri tiskajo svoj list — urejajo in tiskajo ga pionirji sami. Imajo svojo pošto, kino, gledališče, lutkovni oder, razne mehanske, mizarke in druge delavnice. Z vsem tem upravljajo pionirji.

V Pionirski republiki se pionirji izmenjujejo. Nekaj časa živi v njej ena skupina, potem druga, pa tretja itd.

Toda to še ni vse! Na Košutnjaku je 21. septembra tega leta stekla pionirska železnica. Prava, resnična železnica, samo da so lokomotive, vagoni, postaje in vse druge naprave malo manjše kot pri navadni železnici.

Pionirsko železnico so pionirjem zgradili mladinci. Dolga je 4.900 m. Vije se med drevjem in zelenjem od postaje Jastrebac, preko Fruške gore, Sutjeske, Zlatara do Kosmaja — tako se imenuje zadnja postaja v Pionirski republiki.

Lokomotive je pionirjem podarila ljudska oblast, vagoni pa so naredili in jih podarili delavci zagrebških delavnic.

Po pionirski progi na Košutnjaku vozijo trije vlaki: dva osebna in en brz. Vagoni brzega vlaka so prav taki kakor vagoni modernih ekspresnih vlakov, samo manjši.

Tudi pionirsko železnico upravljajo pionirji sami. Dva meseca pred otvoritvijo so se pričeli v Beogradu tečaji, na katerih so se pionirji izvežbali za načelnike postaj, odpravnike vlakov, sprevodnike, kretničarje itd. Okrog 150 pionirjev je obiskalo te tečaje in vsi so jih dobro izvršili. Saj pa so v tečaje smeli samo tisti pionirji, ki se v šoli dobro uče. Prišel je dolgo pričakovani dan.

21. septembra je bil ves Košutnjak v cvetju: postaje, lokomotive, vagoni, Pionirska republika — povsod zastave, cvetje in parole.

V postajni pisarni zvonil telefon. Odpravnik vlakov z rdečo kapo na glavi — to je pionir Kofman Maks — dvigne slušalko. »Halo, tu postaja Jastrebac. Lokomotive naj takoj pripeljejo na postajo, ker bo ob 15.40 krenil prvi vlak!«

Na postaji je preko proge potegnjen papirnat trak. Ob traku stoje predstavniki ljudskih oblasti, starši, mladinci in

pionirji. Prihaja načelnik postaje, dijak III. razreda gimnazije Ivan Radulović. Stopi pred tovariša Ljubiša Veselinoviča, pomočnika ministra za promet Zvezne vlade FLRJ, in mu preda raport. Tovariš pomočnik ministra prereže trak in reče: »Naprej, v boljšo in srečnejšo bodočnost naših pionirjev!«

Sprevodniki žvižgajo na piščalke in kličejo: »Tovariši, stopite na vlak, odhajamo!« Kmalu je vlak poln, lokomotiva zapiska in odpelje s postaje.

Sprevodniki opravljajo svojo službo. V prvem vagonu je sprevodnik pionir Aron. Ko stopi v vagon, naprosi potnike: »Tovariši, pripravite prosim karte!« Potem gre od enega do drugega, vzame karto, jo pregleda, preščiptione s kleščami in jo s kratkim »hvala« vrne lastniku. (Skoraj smo pozabili povedati, da mora vsak potnik na postaji kupiti seveda tudi

karto.) Nekateri potniki so brez kart. To so »slepici« potniki. Sprevodnik zahteva karto — oni je nimajo. »Za danes, ko je prvi dan vožnje naše železnice, naj bo. Drugič boste plačali kazen! Red mora biti povsod!« pravi sprevodnik in gre dalje.

Pionirska železnica na Košutnjaku pa ni prva v Jugoslaviji. Malo pred njo — 31. avgusta — je, v Zagrebu, v parku Maksimiru stekla še ena pionirska železnica.

Pionirska železnica v Zagrebu bo dolga 7 km. Do sedaj je napravljene 2900 metrov in po njej že vozi vlak.

Tudi pionirsko železnico v Zagrebu so svojim mlajšim bratom in sestram pionirjem zgradili mladinci. Vagone so podarili delavci zagrebških železniških delavnic, lokomotive pa ljudska oblast.

Kakor beograjski, tako so se tudi zagrebški pionirji na tečajih pripravljali za upravljanje s svojo železnico. Tudi tam so vsi železničarji — od načelnika postaje pa do kurjača — pionirji, le strojevodje so starejši. Pa ne bodo dolgo. Pionirji se bodo sami izučili za strojevodje in sami vozili pionirske vlake.

Dragi moji prijatelji! Tokrat sem pa kar v zadregi, komu naj bi prej odgovoril. Kopico vaših pisem s pristrnimi pozdravi imam pred seboj in rad bi odgovoril vsem, toda omejiti se moram na prostor, ki ga imam na razpolago. Zato se vam vsem prav lepo zahvaljujem za pisma in vam vračam pozdrave.

Kako me veseli, ko slišim od vas, kako pridno se učite v šoli slovensko čitati in pisati in kako pridno že prebirate lepe slovenske knjige. Z lastno pridnostjo boste nadoknadili vse to, kar vam bi morali dati v šoli, ki pa tega nočejo.

Veseli me je in ponosen sem bil na moje mlade prijatelje, ko sem slišal, kako pridno ste nastopali na Miklavževih prireditvah. Lepo ste peli in dobro igrali, vsi so vas občudovali. Velikega pomena je za vas zanimanje za slovensko pesem in igro. V kulturnem delu boste postali zavedni slovenski mladinci in pozneje, ko dorastete, narodu zvesti Slovenci.

Gotovo vas je Miklavž tudi bogato obdaril za vaš trud in napore. Prepričan sem, da od mojih prijateljev nobenega ni karal, ker ste vsi pridni in vsi mnogo in lepo dopisujete stricu Joži. Kmalu se boste toliko naučili, da boste že lahko daljše stvari dopisovali v »Mlado Koroško«.

Uganko »Petelin« ste po večini vsi pravilno rešili in sem vesel, da vas uganki zanimajo. Pri reševanju trdih orehov se bistri razum, kar je v prvi vrsti potrebno za mlade ljudi. Rade volje ustrezim vaši želji. Tudi v današnji številki imate eno križanko, katero boste reševali v božičnih počitnicah, ki stojijo pred vami. Za tokrat je žreb izbral Tončko Goričnikovo, ki bo prejela za rešitev uganke lepo slovensko knjigo.

Tudi rešitve uganke »Miklavž« sem prejel. Bili ste res pridni, da ste se tako hitro lotili dela. Želim vam mnogo zabave pri reševanju nove križanke.

Pri tej uganki je bil izžreban Hanzej Kropfič iz Vlinje vasi.

Nazadnje želim še vsem mojim prijateljem prav vesel božič in srečno novo leto 1948. Ostanite tudi v novem letu pridni in ne pozabite strica Jože, ki vsakokrat s hrepenenjem čaka vaših pisem. Nadaljujte tudi v novem letu z učenjem slovenskega jezika, prebirajte naše lepe slovenske knjige, ki vam bodo pomagale preko marsikaterih težkoč.

Ko se v tem letu poslavljam od vas, dragi prijatelji, vas še enkrat prav srčno pozdravljam

vaš stric Joža.

ZAKAJ ZATO

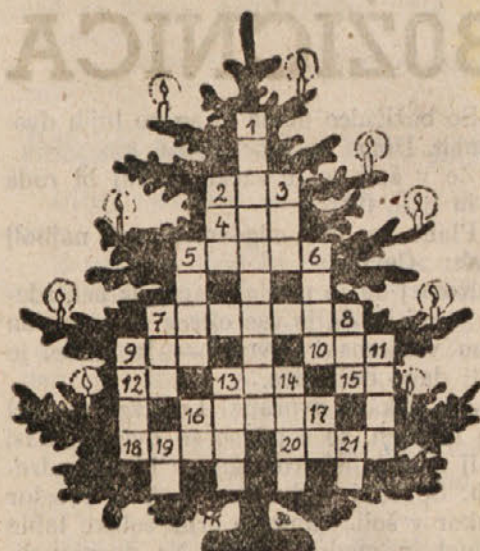
ZAKAJ JE PRI RASTLINAH LISTJE VAŽNO?

Rastline dobivajo hrano iz zemlje po koreninah sesalkah; to hrano nato sprejemajo debelejšje korenine in jo oddajajo deblu, vrhom, listju in cvetju, oziroma sadu. Sama hrana iz zemlje pa ne zadošča za rast in razvoj rastline, je enostranska in rastlina bi ob sami tej hrani usahnila. Rastlina potrebuje še hrane, ki jo prejema po listju. Ako trgamo rastlinam listje, ko dorašča, usahnejo; nekatere prej, druge kasneje; nobena pa ne preživi enega leta.

ZAKAJ ZBODE ŠIVANKA?

Šivanka zbode, ker je ostra, koničasta. Zakaj zbode konica? Odgovor je sedaj že težji. Zbode zaradi ogromnega pritiska, zaradi pritiska, ki je tako velik, da mu skoraj ne morejo kljubovati najtrdnjše snovi.

KRIŽANKA »BOŽIČNO DREVESCE«

Vodoravno: 2. čebeli podobna žuželka, 4. vzročni veznik, 5. srebrnik, 7. Koroška, 9. med stenami, 10. priprava, v katero vprežemo konja, 12. del voza, 13. glavno mesto Italije, 15. tretja oseba množine glagola »biti«, 16. nasprotno od »nepečen«, 18. kos suhe zemlje v morju, 20. njima.

Navpično: 1. želimo vsem prijateljem »Mlade Koroške«, 2. organ vida, 3. predplačilo, 5. čebela, ki ne dela, 6. pridevnik, ki nam pove barvo, 7. ptica, 8. del obraza, 9. del voza, 11. jutranja zarja, 13. osvobodeno mesto ob obali Jadranskega morja, 14. meji države, 16. reka v Italiji, 17. nikalnica, 19. kazalni zaimsek, 21. mene.

STE ŽE SLIŠALI PIONIRJI

... da zvezde na nebu ne stojijo, marveč da se gibljejo? Da bi se laže spoznaval po nebu, je človek združil zvezde v posamezne skupine, v ozvezdja. Po dolgotrajnih opazovanjih je dognal, da se vse zvezdnato nebo vrti okoli nepremične, jarko zvezde, ki stoji zadnja v repu ozvezdja Malega medveda. Razni narodi so to nepremično zvezdo različno nazivali. Pri nas ji pravimo Polarna zvezda, vzhodni pastirski narodi pa jo nazivajo Temir-kazik, kar pomeni Železni kol. Ta kol naj bi bil zabit prav na vrhu neba, okoli njega pa kakor konji na povodcu hodijo zvezde.

... da je bil Kolumb eden prvih pomorščakov, ki so dejansko dokazali zaključno obliko Zemlje, da je Zemlja okrogla. Odpravil se je iz Evrope v Indijo, a šel ni proti vzhodu, ampak proti zahodu. Če je Zemlja res okrogla, bom tja tudi po tej poti prišel, si je mislil. Na tedanjih slabih, starih ladjah se je s svojimi tovariši vkrcal v Atlantskem oceanu. Po dolgotrajnih stiskah in neprilikah so dosegli bregove nove zemlje. Misleč, da je to Indija, je nazval ljudi, ki jih je tu srečal, Indijance. A to ni bila Indija, ampak nova zemljina, ki so jo kasneje krstili »Amerika«.

... da je prišel modri astronom Kopernik na podlagi dolgotrajnega presojanja in opazovanja nebesa do zaključka, da Zemlja ni nepremična, marveč da se vrti okoli sebe in še okoli sonca.

... da je Galilei odkril, da je luna krogla, pokrita z gorami, da so na njej doline in ravnine, da je sploh podobna zemlji, le veliko manjša je od nje. Sonce pa, za katerega so domnevali, da je veliko kot luna, je proglasil, da je veliko večje od zemlje. Tudi je že vedel, da luna ne sveti z lastno svetlobo, marveč da le odbija sončno luč.

REŠITEV KRIŽANK »MIKLAVŽ« IN »PARKELJ«

»Miklavž«

Vodoravno: 1 me, 3. dan, 5. rjava, 7. jok, 8. Miklavž, 9. pa, 11. enako, 13. rop, 14. li, 15. jaz, 18. konj, 21. koča, 22. roma, 23. Eva, 24. par.

Opomba! Navpično pod šest: ovce. Navpično: 1. maj, 2. ena, 3. drevo, 4. sova, 6. vol, 7. jež, 9. parkelj, 10. ako, 12. opat, 17. kaj, 18. komar, 19. oča, 20. na, 21. kovač, 22. rep.

»Parkelj«

Vodoravno: 2. pes, 3. osel, 5. vek, 6. in, 7. sit, 9. ve, 10. rak.

Navpično: 1. Petek, 3. ovitek, 4. sen, 8. Ivan.

Ta noč je sveta noč

Ta noč je polna čuda, ta noč je sveta noč, hudoba izgubila je danes svojo moč.

Na nebu nova zvezda, pogledajte, plameni, prelepo dete v jaslih na slamci leži.

Zatone svetla zvezda, še danes pojde v kraj, a luč, prižgana v hlevcu, ostane vekomaj. (K. Širok)

